

เมธีรา ไกรนที : พัฒนาการของการตั้งถิ่นฐานชุมชนอุรักลาไวย์ในพื้นที่ภูเก็ตจากมุมมองนิเวศวัฒนธรรม. (DEVELOPMENT OF URAK LAWOI COMMUNITY SETTLEMENT IN PHUKET FROM CULTURAL ECOLOGY PERSPECTIVE) อ.ที่ปริกษายาวิทยานิพนธ์หลัก: อ.ดร.นฤมล อรุโณทัย, 255 หน้า.

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาค้นคว้าและนำเสนอภาพเกี่ยวกับพัฒนาการของการตั้งถิ่นฐานของชุมชนอุรักลาไวย์ในพื้นที่ภูเก็ตและเหตุผลของการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ปัจจุบัน 2. ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการตั้งถิ่นฐานของชาวอุรักลาไวย์ และวิเคราะห์แนวทางการดำรงชีพและการตั้งถิ่นฐานตามแนวคิดนิเวศวัฒนธรรมและนิเวศชาติพันธุ์ 3. ศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ-สังคม ทั้งจากภายนอกและภายในชุมชนอุรักลาไวย์ที่เกี่ยวข้องกับการตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยของชาวอุรักลาไวย์ในจังหวัดภูเก็ต และ 4. เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมความมั่นคงในการอยู่อาศัยของชาวอุรักลาไวย์ในจังหวัดภูเก็ต โดยใช้แนวคิดการพัฒนาที่คำนึงถึงสิทธิชุมชน

ในการวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลทั้งการศึกษาวิชาชีพเอกสารและการศึกษาวิจัยภาคสนาม เน้นข้อมูลจากประวัติศาสตร์บอกเล่าของบุคคลในพื้นที่ สืบสาวถึงความเป็นมาของการอพยพโยกย้ายที่เล่าขานต่อกันมา นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย อภิปรายผลตามกรอบแนวคิดที่แสดงถึงพัฒนาการของการตั้งถิ่นฐานชุมชนอุรักลาไวย์ในพื้นที่ภูเก็ตจากมุมมองนิเวศวัฒนธรรม ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ชาวอุรักลาไวย์ส่วนใหญ่ กล่าวว่า บรรพบุรุษของชาวอุรักลาไวย์ได้เดินทางมาจากด้านใต้ของคาบสมุทรมลายู ซึ่งปัจจุบันเป็นดินแดนของอินโดนีเซียและมาเลเซียและเดินทางด้วยเรือมาเรื่อยๆ จนเข้าสู่ทะเลอันดามัน ซึ่งอาจจะมิสาเหตุเพื่อการทำมาหากิน การพักอาศัยตามเกาะหรือสถานที่ที่มีความเหมาะสม ตั้งแต่บริเวณหมู่เกาะอาดัง เกาะหลีเป๊ะ และเกาะบุโหลน จังหวัดสตูล เดินทางต่อมาเรื่อยๆ ผ่านเกาะต่างๆ ในจังหวัดตรัง เช่น เกาะมุก เกาะโหลง เกาะกระดาน จนมาถึงบริเวณจังหวัดกระบี่ ซึ่งชาวอุรักลาไวย์บางคนก็มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เกาะลันตา บ้างก็เดินทางต่อมายังจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเดิมก็อาศัยอยู่บริเวณเกาะบอน เกาะเฮ เกาะโหลน แหลมกหาใหญ่ ฯลฯ ก่อนที่จะเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ปัจจุบัน คือ ชุมชนบ้านหาดสะป๋า ชุมชนบ้านแหลมตึกแก(เกาะสีเฮอร์) และชุมชนบ้านหาดราไวย์ ซึ่งอย่างน้อยน่าจะเป็นระยะเวลากว่า 200 ปีมาแล้ว

ปัจจัยในการเลือกสถานที่ตั้งถิ่นฐานของชาวอุรักลาไวย์ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านกายภาพและปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ ที่นำมาเป็นตัวกำหนดการพิจารณาถึงสถานที่ที่มีความเหมาะสมทั้งต่อการอยู่อาศัยและการทำมาหากิน และมีความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตั้งถิ่นฐาน อันแสดงให้เห็นถึงการปรับตัวให้เข้ากับทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีความมุ่งหวังเพื่อให้ตนมีชีวิตรอด เป็นการรักษาไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรและการแสดงออกซึ่งความผูกพันระหว่างชาวอุรักลาไวย์ที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสถานที่ต่างๆ ทั้งในฐานะของผู้ใช้ประโยชน์และผู้รักษาไว้ให้คงอยู่

ด้วยปัจจัยด้านการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการเดินทางทางทะเลและการทำมาหากิน การรับอิทธิพลทางสังคม วัฒนธรรมจากสังคมใหญ่ และการที่พื้นที่ทำมาหากินและอยู่อาศัยจำกัดลงหรือมีการเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ชาวอุรักลาไวย์ต้องเปลี่ยนจากวิถีชีวิตแบบกึ่งเร่ร่อนในอดีตและท้ายสุดแล้ว ชาวอุรักลาไวย์ได้เลือกบางพื้นที่เพื่ออยู่อาศัยอย่างกึ่งถาวรหรืออยู่อย่างถาวรมากขึ้น

ในปัจจุบัน ชุมชนอุรักลาไวย์ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างถาวรในจังหวัดภูเก็ต ล้วนเป็นชุมชนที่เผชิญกับปัญหาเรื่องสิทธิพื้นฐานและปัญหาความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย อันมีสาเหตุมาจากกระบวนการพัฒนา ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่เน้นนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก การส่งเสริมการท่องเที่ยว การพัฒนาระบบกรรมสิทธิ์ที่ดินที่รับรองโดยใช้หลักฐานเอกสาร และปัจจัยภายในที่เกิดจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและความจำกัดของพื้นที่ ปัญหาความยากจนและหนี้สิน ความเกรงกลัวบุคคลภายนอกและการขาดการรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน ส่งผลให้ชาวอุรักลาไวย์ต้องมีการเคลื่อนไหวเรียกร้องด้านที่อยู่อาศัยและการทำมาหากิน

แนวทางในการส่งเสริมความมั่นคงในการอยู่อาศัยของชาวอุรักลาไวย์ ควรมีการยึดหลักสิทธิชุมชน ซึ่งต้องเปิดโอกาสให้ชาวอุรักลาไวย์มีอำนาจในการจัดการทรัพยากรได้อย่างเต็มที่ เนื่องจาก ชาวอุรักลาไวย์มีวิถีการดำรงชีวิตที่อยู่ร่วมกับฐานทรัพยากร สามารถหากินและดูแลทรัพยากรในฐานะของเจ้าของฐานทรัพยากรที่มีภูมิปัญญาที่ปรากฏออกมาในรูปแบบของความเชื่อ พิธีกรรมต่างๆ และมีการติดต่อกันระหว่างกลุ่มเดียวกัน ทั้งในรูปแบบการพึ่งพาอาศัย การหากินในบริเวณใกล้เคียงกันและการร่วมสืบทอดภูมิปัญญาเหล่านั้นให้คงอยู่ เพื่อความสงบสุขในการอยู่อาศัยที่ทุกคนสามารถเข้าถึงฐานทรัพยากรที่มีความอุดมสมบูรณ์ และในการดำเนินงานพัฒนา จะต้องได้รับความร่วมมือทั้งจากชาวอุรักลาไวย์ หน่วยงานรัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชนที่จะต้องทำงานแบบประสานความร่วมมือกัน โดยเฉพาะการจัดตั้งเป็นพื้นที่เขตวัฒนธรรมพิเศษเพื่อส่งผลให้ชาวอุรักลาไวย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยวิถีเอกลักษณ์ วัฒนธรรมที่มีความพิเศษและโดดเด่นท่ามกลางความเจริญและความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมเศรษฐกิจในปัจจุบัน และเป็นการพัฒนาที่ส่งเสริมให้ชาวอุรักลาไวย์ได้ขับเคลื่อนด้วยตัวเองและไม่เป็นการทำลายวิถีวัฒนธรรมเดิม

4989156020 : MAJOR HUMAN AND SOCIAL DEVELOPMENT

KEYWORDS :SEA GYPSIES/ ETHNIC GROUP/ URAK LAWOI/ CULTURAL ECOLOGY

MAYTIRA KRAINATEE: DEVELOPMENT OF URAK LAWOI COMMUNITY SETTLEMENT IN PHUKET FROM CULTURAL ECOLOGY PERSPECTIVE. THESIS ADVISOR: NARUMON ARUNOTAI, Ph.D., 255 pp.

This thesis aims at 1) studying and presenting the development of Urak Lawoi community settlement in Phuket and the factors influencing the settlement; 2) studying Urak Lawoi local knowledge about settlement and analyzing local livelihood through cultural ecology perspective; 3) studying the impact of development and socio-economic change from internal and external factors, and the present state of Urak Lawoi settlement security in Phuket, and 4) suggesting the ways to promote settlement security for the Urak Lawoi in Phuket by using the concept of community rights.

This thesis uses qualitative research method by conducting literature review and field research. The focus is on oral history which gives a trace of settlement development. The majority of the Urak Lawoi stated that their forefathers came from the southern part of Malay peninsula and travelled by boats through islands in the Andaman Sea, settled temporarily along suitable sites from Adang islands, Lipe island, Bulone islands in Satun, Mook island, Nagi island, and Kradan island in Trang, Lanta island in Krabi, and then to Bon island, He island, Lone island and Ka Yai cape around Phuket area. Over 200 years ago they frequented these places and eventually settled down permanently in Sapam beach, Koh Sireh, and Rawai beach.

Factors influencing the settlement include physical and socio-economic factors. The Urak Lawoi also have beliefs and rituals on settlement that indicate physical and cultural adaptation to the environment and natural resources. The Urak Lawoi utilize local natural resources and they have practices to protect and conserve the environment as well.

Choosing to settle down permanently is another way of adaptation for the Urak Lawoi. Consequently, they have to adjust their boats and fishing technology, and their livelihood has been affected by larger society. In addition, the Urak Lawoi fishing grounds have been decreased due to the development of the coastal areas and the establishment of protected areas.

Nowadays, the Urak Lawoi communities in Phuket are all facing the problems of community rights and settlement security. Growth-oriented development, the expansion of tourism industry, and land title system based on legal documents have negative impact on the communities. Internal factors that escalate Urak Lawoi's plight are population increase and limitation of settlement area, poverty and debt, fear of authority and influential outsiders, and the lack of self-organization.

Settlement security should be promoted by using the concept of community rights. The Urak Lawoi should participate in decision-making and planning about their community and the use of natural resources. In the past, their traditional marine livelihoods and temporary settlements have proved that they could live harmoniously with the environment and natural resources for hundreds of years. Development process needs to consider their traditional knowledge and cultural competence. Their participation in the development process is crucial. Government agencies and non-profit organizations need to collaborate in working with the Urak Lawoi and developing special cultural areas in order to protect both the cultures and the peoples.

Field of Study : Human and Social Development.....

Student's Signature เมธิดา ไกรนที

Academic Year : 2009.....

Advisor's Signature 